

TOIMINTA JA HALLINTO 2002:16

*Oikeusministeriön kriminaalipoliittisen
neuvottelukuntatyön organisoiminen*

OIKEUSMINISTERIÖN TOIMINTA JA HALLINTO 2002:16

*Oikeusministeriön kriminaalipoliittisen
neuvottelukuntatyön organisoiminen*

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2002

ISSN 1458-6436
ISBN 952-466-056-3
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
12.4.2002

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Selvitys	
Oikeusministeriön kriminaalipoliittisen neuvottelukuntatyön organisoimisen työryhmä		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
Esa Vesterbacka, puheenjohtaja Aarne Kinnunen, sihteeri		Toimielimen asettamispäivä 12.11.2001	
Julkaisun nimi Oikeusministeriön kriminaalipoliittisen neuvottelukuntatyön organisoiminen			
Julkaisun osat Kuvailulehti, luovutuskirje, työryhmän selvitys			
Tiivistelmä Työryhmän tehtävänä on ollut suunnitella oikeusministeriön kriminaalipoliittisen yhteistoiminnan tehostamista neuvottelukuntatyypin yhteistyön keinoin. Työryhmä on pohtinut minkälaisella neuvottelukuntarakenteella neuvottelukuntatyöstä saadaan mahdollisimman tuloksellista. Lisäksi työryhmä on selvittänyt minkä tyyppisiä uusia asioita neuvottelukuntatyössä tulisi käsitellä, minkä tahojen tulisi olla edustettuna neuvottelukuntatyössä ja miten neuvottelukuntatyön tulokset voitaisiin saattaa nykyistä laajempaan tietoisuuteen. Työryhmän näkemyksen mukaan vankeinhoitoasian neuvottelukunnan nykyistä, lähinnä vankeinhoitoon keskittyvää tehtäväkenttää tulisi laajentaa koskemaan muun muassa yhdyskuntaseuraamuksia. Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan tilalle perustettaisiin uusi ”kriminaaliryhmän neuvottelukunta”. Oikeusministeriö nimittäisi neuvottelukunnan enintään kolmivuotiskaudeksi. Rikosseuraamusviraston tulisi huolehtia noin puolta henkilötyövuotta vastaavan sihteerityövoiman järjestämisestä neuvottelukunnan käyttöön. Uuden kriminaaliryhmän neuvottelukunnan ja rikosentorjuntaneuvoston välistä yhteistyötä ja tietojen vaihtoa edistettäisiin sopimalla yhteisistä säännöllisistä kokoontumisista. Nyt perustettava kriminaaliryhmän neuvottelukunta valmistelisi oman viestintästrategian esimerkiksi rikosentorjuntaneuvoston antaman mallin mukaisesti. Rikosentorjuntaneuvoston työtä kehitettäisiin nykyisen toimintamallin puitteissa. Uusintarikollisuuden ehkäisy ja rikosentekijöiden yhteiskuntaan integroiminen kuuluisivat rikosentorjuntaneuvoston toimialaan.			
Avainsanat: (asiasanat) Oikeusministeriö, kriminaalipolitiikka, vankeinhoito, rikosentorjunta, neuvottelukunta			
Muut tiedot Yhteyshenkilö oikeusministeriössä Aarne Kinnunen			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön toiminta ja hallinto 2002:16		ISSN 1458-6436	ISBN 952-466-056-3
Kokonaissivumäärä 21	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIE MINISTERIET

Utgivningsdatum
12.4.2002

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Utredning	
Arbetsgruppen för organiseringen av arbetet av justitieministeriets kriminalpolitiska delegation		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
Esa Vesterbacka, ordförande Aarne Kinnunen, sekreterare		Datum då organet tillsattes 12.11.2001	
Publikation (även den finska titeln) Organisering av arbetet av justitieministeriets kriminalpolitiska delegation (Oikeusministeriön kriminaalipoliittisen neuvottelukuntatyön organisoiminen)			
Publikationens delar Presentationsblad, överlämningsbrev, utredning av arbetsgruppen			
Referat Arbetsgruppen har haft till uppgift att planera en effektivisering av det kriminalpolitiska samarbetet vid justitieministeriet i form av samarbete i en delegation. Arbetsgruppen har övervägt hurdan delegationen bör vara för att dess arbete blir så resultatrikt som möjligt. Arbetsgruppen har dessutom rätt ut vilka nya ärenden som skall behandlas i delegationens arbete, vilka parter som skall vara representerade i delegationens arbete och hur resultaten av delegationens arbete kan få större offentlighet. Arbetsgruppen anser att arbetet av delegationen för fängvårdsärenden som nuförtiden omfattar närmast fängvård skall utvidgas att omfatta bl.a. samhällseliga påföljder. I stället för delegationen för fängvårdsärenden skall grundas en ny ”delegation för kriminalarbetet”. Justitieministeriet skall utnämna delegationen för högst tre år i sänder. Brottspåföljdsverket skall sörja för att delegationen får sekreterararbete som motsvarar cirka ett halvt årsverke. Det föreslås att samarbetet och informationsutbytet mellan den nya delegationen för kriminalarbetet och rådet för brottsförebyggande främjas genom att komma överens om regelbundna gemensamma sammanträden. Delegationen för kriminalarbetet som grundas skall bereda en egen kommunikationsstrategi t.ex. enligt mönstret av rådet för brottsförebyggande. Arbetet av rådet för brottsförebyggande utvecklas inom ramen av den nuvarande verksamhetsmodellen. Förhindrande av återfallsbrottsligheten och integration i samhället av de personer som har begått brott hör till ansvarsområdet för rådet för brottsförebyggande.			
Nyckelord Justitieministeriet, kriminalpolitik, fängvård, brottsförebyggande, delegation			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren) Kontaktperson vid justitieministeriet Aarne Kinnunen			
Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Verksamhet och förvaltning 2002:16		ISSN 1458-6436	ISBN 952-466-056-3
Sidoantal 21	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Oikeusministeriö asetti 12.11.2001 työryhmän selvittämään oikeusministeriön kriminaalipoliittisen yhteistoiminnan tehostamista neuvottelukuntatyypin yhteistyön keinoin. Hanke liittyy oikeusministeriön kriminaalipoliittisten tehtävien uudelleen organisoimiseen. Organisaatiouudistuksen yhteydessä vankeinhoitoasiain neuvottelukunta lakkautettiin 1.8.2001 lukien. Kriminaalipoliittisen osaston toimialaan kuuluva rikosentorjuntaneuvosto jatkoi toimintaansa. Nykyisen neuvoston toimikausi päättyy 14.5.2002. Vankeinhoitoasiain neuvottelukunta on sittemmin asetettu uudelleen niin, että sen toimikausi on sama kuin rikosentorjuntaneuvoston.

Työryhmän tehtäväksi annettiin selvittää:

- 1) Minkälaisella neuvottelukuntarakenteella neuvottelukuntatyöstä saadaan mahdollisimman tuloksellista? Erityisesti tuli pitää silmällä sitä, että rikosentorjuntaneuvostossa ja vankeinhoitoasiain neuvottelukunnassa tehtyä työtä on mahdollista jatkaa vähintään aiemmalla menestyksellä.
- 2) Minkä tyyppisiä uusia asioita neuvottelukuntatyössä tulisi käsitellä?
- 3) Minkä tahojen tulisi olla edustettuna neuvottelukuntatyössä?
- 4) Miten neuvottelukuntatyön tulokset voitaisiin saattaa nykyistä laajempaan tietoisuuteen?

Työryhmän tuli työssään ottaa huomioon hallinnon kehittämisen yleistavoitteena oleva neuvottelukuntien lukumäärän vähentäminen.

Työryhmän puheenjohtajaksi asetettiin ylijohtaja Esa **Vesterbecka** oikeusministeriön kriminaalipoliittisesta osastosta sekä jäseniksi turvallisuuspäällikkö Harri **Koskenranta** Kaupan Keskusliitosta, toimittaja ja vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan puheenjohtaja Aino **Suhola**, pääsihteeri Hannu **Takala** rikosentorjuntaneuvostosta, pääjohtaja Markku **Salminen** vankeinhoitolaitoksesta, ylijohtaja Maija **Kukkonen**

kriminaalihuoltolaitoksesta ja neuvotteleva virkamies Aarne **Kinnunen** oikeusministeriön kriminaalipoliittisesta osastosta. Kinnunen on toiminut työryhmän sihteerinä.

Työryhmä on laatinut oheisen esityksen neuvottelukuntarakenteeksi. Työryhmä ehdottaa vankeinhoitoasian neuvottelukunnan tehtäväkentän laajentamista koskemaan muun muassa yhdyskuntaseuraamuksia. Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan tilalle perustettaisiin uusi *'kriminaalityön neuvottelukunta'*. Neuvottelukunta pyrki edistämään seuraamusjärjestelmän sisällä vankeinhoidon ja kriminaalihuollon työtä kiinnittämällä huomiota muun muassa eettisiin kysymyksiin rangaistuksia toimeenpantessa. Kriminaalityön neuvottelukunta pyrki lujittamaan rikosentekijän elämäntaitojen ja –hallinnan kehittämiseksi tehtävää työtä vankeusaikana ja sen jälkeen. Tämä tapahtuisi innovoimalla, tukemalla ja arvioimalla vankien ja yhdyskuntaseuraamuksiin tuomittujen päihdekuntoutuksen, koulutuksen, ammatillisten valmiuksien sekä sosiaalisten taitojen parantamiseksi suunniteltuja, tutkimuksen keinoin hyviksi todettuja hankkeita. Rikosseuraamusvirasto vastaisi siitä, että uudella neuvottelukunnalla on käytettävissään sihteerityövoimaa noin puolen henkilötyövuoden verran.

Rikosentorjuntaneuvoston työtä kehitettäisiin nykyisen toimintamallin puitteissa. Rikosentekijöiden yhteiskuntaan integroimiseen liittyvät asiat kuuluisivat edelleen rikosentorjuntaneuvoston toimialaan uusintarikollisuuden ehkäisyssä näkökulmasta. Tämä ratkaisu ei edellyttäisi muutoksia rikosentorjuntaneuvoston tehtäviin tai neuvostossa edustettuina oleviin tahoihin.

Helsingissä 12. päivänä huhtikuuta 2002

Esa Vesterbacka

Harri Koskenranta

Maija Kukkonen

Markku Salminen

Aino Suhola

Hannu Takala

Aarne Kinnunen

SISÄLLYS

1	Komiteat ja muut sivuelimet valtionhallinnossa	4
2	Rikksentorjuntaneuvosto ja vankeinhoitoasiain neuvottelukunta.....	4
2.1	Rikksentorjuntaneuvosto.....	4
2.2	Vankeinhoitoasiain neuvottelukunta.....	6
2.3	Hallinnonalojen välinen yhteistyö vankeinhoidon ja kriminaalihuollon alueella.....	7
2.4	Yhteistyössä rikoksettomaan elämään -hanke	7
2.5	Muita neuvottelukuntia, joiden tehtävät sivuavat kriminaalipoliittisia kysymyksiä	8
3	Valtion keskushallinnon uudistamisprosessi	9
4	Kriminaalipoliitiikan alaan kuuluva neuvottelukuntatyypinen yhteistyö Pohjoismaissa	10
4.1	Rikksentorjunta	11
5	Oikeusministeriön kriminaalipoliittisen yhteistyön painoalueet	11
6	Ajankohtaisia ongelmia.....	13
7	Neuvottelukuntarakenne - vaihtoehtoisia ratkaisumalleja	13
8	Neuvottelukuntatyössä käsiteltäviä asioita	15
9	Neuvottelukuntatyössä edustettuina olevat tahot	15
10	Työskentelystä tiedottaminen	16
	Kirjallisuus	17

1 Komiteat ja muut sivuelimet valtionhallinnossa

Valtion keskushallinnon ohessa – varsinaisen hallinto-organisaation ulkopuolella – toimii tavanmukaisesti erilaisia valmistelutoimeksiantoja toteuttavia määräaikaista komiteoita, toimikuntia ja työryhmiä. Lisäksi viranomaisten yhteydessä toimii useita kymmeniä näitä pysyvämpiä neuvottelukuntia, lautakuntia tai neuvostoja. Niiden tehtävänä on lähinnä asioiden valmistelu, suunnittelu tai lausuntojen ja neuvojen antaminen. Näitä kutsutaan valtionhallinnon sivuelimiksi, koska ne eivät kuulu varsinaiseen hierarkkiseen valtiokoneistoon, eikä niillä yleensä ole hallinnollista päätösvaltaa. Sivuelimen jäsenet toimivat kuitenkin tehtävässään virkavastuulla. (Mäenpää 2000.)

Sivuelimien käyttö valtionhallinnossa yleistyi valtionhallinnon laajentumisen aikakautena 1960-luvulla ja käyttö laajeni aina 1980-luvun puoliväliin saakka. Aikakautena organisoitiin hyvinvointipalveluja, perustettiin virastoja ja sekä valtion että kuntien julkisen henkilöstön määrä lisääntyi nopeasti. Samalla hallintokoneisto sai tai otti itselleen erilaisia yhteiskunnallisten intressien yhteensovittamistehtäviä, mikä oli omiaan voimistamaan hallintokoneiston itsenäistä asemaa suhteessa demokraattiseen päätöksentekoon. Hallinnon organisaatiossa tämä konkretisoitui sivuelimien (esimerkiksi komiteoiden ja neuvottelukuntien) lisääntymisenä. Näiden hallintoa asiantuntemuksella ohjauksen elinten kokoonpanossa oli usein keskeinen asema erilaisilla erityisintressejä valvovilla järjestöillä.

Määräaikaisten komiteoiden ja toimikuntien sekä edellisiä pysyvämmiksi asetettujen neuvottelukuntien ja neuvostojen toimintaa ohjaa yleisesti valtioneuvoston päätös komiteoista (218/1988). Neuvottelukunnat ja neuvostot voivat olla joko määräaikaista tai pysyviä. Pysyvällekin toimielimelle on määrättävä toimikausi, joka saa olla enintään kolme vuotta. Neuvottelukuntia ja neuvostoja on asetettu ministeriöiden avuksi luomaan ja ylläpitämään yhteyksiä sidosryhmiin ja avustamaan ministeriöitä asiantuntemuksellaan. Niiden toiminta perustuu tavallisesti asiaa koskevaan lain tai asetuksen sääntöön. Valtioneuvoston päätöksen (218/1988) mukaan ”[V]altioneuvosto voi asettaa komitean, kun valmisteltava asia on laaja ja merkittävä ja sillä arvioidaan olevan huomattavia yhteiskunnallisia, hallinnollisia, taloudellisia tai ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia. Ministeriö voi asettaa toimikunnan, kun valmisteltavalla asialla on hallinnonalan kannalta huomattavaa merkitystä ja valmistelussa tarvitaan myös muita tahoja kuin saman hallinnonalan valtion viranomaisia”.

2 Rikksentorjuntaneuvosto ja vankeinhoitoasiain neuvottelukunta

Tällä hetkellä kriminaalipolitiikan alueella on toiminnassa kaksi neuvottelukuntaa: valtioneuvoston asettama rikksentorjuntaneuvosto ja oikeusministeriön asettama vankeinhoitoasiain neuvottelukunta. Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan toiminta keskeytettiin väliaikaisesti 1.8.2001 oikeusministeriön organisaatiomuutoksen yhteydessä. Tämän jälkeen neuvottelukunta on asetettu uudelleen niin, että sen toimikausi päättyy 14.5.2002. Päätymispäivä on sama, kuin mihin päättyy rikksentorjuntaneuvoston tämänhetkinen toimikausi.

2.1 Rikksentorjuntaneuvosto

Oikeusministeriön yhteydessä toimiva rikksentorjunnan neuvottelukunta perustettiin vuonna 1989. Perustamispäätöksen vaikuttivat muista maista – erityisesti Pohjoismaista – saadut esimerkit ja Euroopan neuvoston suositukset. Päinvastoin kuin monessa muussa maassa rikollisuustilanteen vaikeutuminen tai poliittisessa ilmapiirissä tapahtuneet muutokset eivät olleet vaikuttamassa neuvottelukuntatyypin yhteistyöelimen syntymiseen. Rikksentorjuntaneuvoston tehtävänä sen alkutai-

paleella oli erityisesti tilannetorjuntaan perustuvan rikollisuuden ehkäisyn kehittäminen ja tiedon levittäminen.

Rikoksentorjunnan neuvottelukunta uudistettiin ja nimettiin rikoksentorjuntaneuvostoksi samassa yhteydessä kun hallitus hyväksyi neuvottelukunnan valmisteleman kansallisen rikoksentorjuntaohjelman keväällä 1999. Samalla rikoksentorjuntaneuvoston mandaatti laajeni. Rikoksentorjuntaneuvoston tarkoitus on ehkäistä rikollisuutta, vähentää rikollisuudesta aiheutuvia haittoja ja edistää yleistä turvallisuutta. Rikoksentorjuntaneuvostosta annetun asetuksen (26.3.1999) mukaan neuvoston tehtävänä on:

- 1) seurata rikollisuutta ja koota tietoa toimista sen ehkäisemiseksi;
- 2) edistää rikollisuuden ehkäisyyn vaikuttavien viranomaisten ja yhteisöjen yhteistyötä rikollisuutta ehkäisevien hankkeiden ja tointen yhteensovittamisessa;
- 3) valmistella ohjelmia ja tehdä aloitteita ja esityksiä rikosten ehkäisemiseksi ja niistä aiheutuvien haittojen vähentämiseksi sekä turvallisuuden lisäämiseksi;
- 4) edistää tiedotusta rikoksentorjunnan mahdollisuuksista, menetelmistä ja suositeltavista käytännöistä sekä ylläpitää ja kehittää rikosten ehkäisyn tietopalvelua;
- 5) tehdä aloitteita rikoksentorjunnan kehittämistä palveleviksi tutkimuksiksi ja kehittää rikoksentorjunnan suunnittelua ja menetelmiä;
- 6) antaa lausuntoja viranomaisten ja yhteisöjen suunnitelmista, jotka voivat vaikuttaa rikollisuuteen tai joilla pyritään ehkäisemään rikoksia, ja avustaa näitä asiantunteumuksella rikoksentorjuntahankkeiden suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa;
- 7) antaa oikeusministeriölle määräajoin katsaus rikollisuusongelmista ja suosituksen sa niitä vähentäviksi toimiksi;
- 8) pitää yhteyttä ulkomaiden ja kansainvälisiin rikoksentorjunnan toimielimiin; sekä
- 9) suorittaa muut oikeusministeriön sille antamat tehtävät.

Neuvostolla on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään 15 jäsentä varajäsenineen. Asetuksen mukaan neuvostossa tulee olla edustettuna ainakin oikeusministeriön, sisäasiainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja opetusministeriön hallinnonalat, kunnallishallinto, yhdyskuntasuunnittelun asiantuntemus, kriminologinen tutkimus, kauppa ja vakuutustoiminta. Valtioneuvosto nimittää neuvoston kolmivuotiskaudeksi. Nykyisen rikoksentorjuntaneuvoston toimikausi päättyy 14.5.2002.

Neuvostolla on sihteeristö, johon kuuluu pääsihteeri ja talousarvion rajoissa otettava muu tarpeellinen pää- ja sivutoiminen henkilökunta. Päätoimisen henkilöstön ottaa ja sen palkkauksesta päättää oikeusministeriö. Sivutoimisen henkilöstön ottaa neuvoston puheenjohtaja. Kriminaalipoliittisen osaston perustamisen yhteydessä sihteeristö liitettiin tämän osaston rikoksentorjunnan vastualueen henkilöstöön.

Vuonna 1999 tehdyn uudistuksen tarkoituksena oli kehittää neuvostoa rikoksentorjunnan yhteistyö- ja asiantuntijaelimeksi, joka periaatekannoillaan edistää rikollisuuden ehkäisyä maassamme. Neuvosto kokoontuu muutaman kerran vuodessa. Asiat, joiden ei katsota edellyttävän koko neuvoston kantaa, ratkaistaan työvaliokunnassa. Työvaliokunta, neuvoston asettamat työryhmät ja neuvoston sihteeristö valmistelevat neuvostossa ratkaistavia asioita. Neuvosto voi asettaa jaoston sellaista rikoksentorjunnan alueen käsittelyä varten, jossa katsotaan olevan tarve pitempiaikaiseen seurantaan, valmisteluun ja asiantuntemuksen käyttöön. Jaostoja ei ole toistaiseksi asetettu.

Neuvoston sihteeristö toteuttaa vuotuista toimintasuunnitelmaa, jonka oikeusministeriö vahvistaa. Sihteeristö muun muassa järjestää seminaareja, hoitaa rikoksentorjuntatiedotusta, ylläpitää rikok-

sentorjunnan kotisivuja, tuottaa julkaisuja ja osallistuu erilaisiin rikoksentorjuntahankkeisiin. Neuvosto antaa vuosittain kertomuksen toiminnastaan oikeusministeriölle.

Rikoksentorjuntaneuvoston toimikaudella 1999–2002 tehtävissä on korostunut kansallisen rikoksentorjuntaohjelman toteutuksen edistäminen ja toimikauden päättyessä toteutuksen seuranta. Neuvosto tekee yhteistyötä pohjoismaisten rikoksentorjuntaneuvostojen kanssa. EU:n rikoksentorjuntaverkoston perustamisen jälkeen (vuonna 2001), neuvosto on yhdessä oikeusministeriön kanssa toiminut verkoston kansallisena yhteyspisteenä. Rikoksentorjuntaneuvosto ei ole tutkimuselin, - kuten ovat eräät ulkomaiset rikoksentorjunnan neuvostot - vaan tekee tutkimushankkeissa yhteistyötä lähinnä Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen kanssa.

Rikoksentorjuntaneuvoston tärkeä tehtävä on asiantuntemuksen välittäminen toimivista ja eettisesti hyväksyttävistä rikoksentorjuntamenetelmistä. Suomen rikoksentorjuntaneuvoston työskentelytavan järjestämisessä on hyvin pitkälle pyritty toteuttamaan niitä tavoitteita ja tehtäviä, joita Euroopan neuvosto on asettanut suosituksissaan asianmukaiselle rikollisuuden ehkäisytyölle. Rikoksentorjuntaneuvoston voidaan arvioida vakiinnuttaneen asemansa suomalaisessa yhteiskunnassa, vaikka se resursseiltaan onkin varsin pieni toimielin. Toisaalta nykypäivän hallinnollisessa ajattelussa ei isoja valtiollisia organisaatioita ole suosittukaan, ja pyrkimys paikallisen aktiviteetin ja yhteistoiminnan lisäämiseen sopii varsin hyvin hallinnon rakenneuudistuksiin. Rikoksentorjuntaneuvoston työskentely on käytännönläheistä, hyväksi todettujen rikollisuudenehkäisykeinojen käynnistämistä paikallistasolla. Neuvostossa ei ole parlamentaarista edustusta. Neuvosto onkin katsonut pääasiallisen tehtävänsä olevan asiantuntijaorganisaationa toimimisen valtioneuvoston sekä koko yhteiskunnan hyväksi, eikä niinkään poliittisen vaikuttamisen.

2.2 Vankeinhoitoasiain neuvottelukunta

Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnasta säädettiin ensimmäisen kerran jo vuonna 1954 annetulla asetuksella (193/1954). Ennen oikeusministeriön vuoden 2001 organisaatiouudistusta neuvottelukunnan toiminta perustui vankeinhoitolaitoksesta annetun asetuksen (458/1995) 60 §:ään. Asetuksen mukaan ministeriö kutsui neuvottelukuntaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan enintään kymmenen jäsentä, minkä lisäksi neuvottelukuntaan kuului vankeinhoito-osaston päällikkö. Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan asema muuttui ministeriön hallinnonalalla 1.8.2001 voimaan tulleeseen organisaatiouudistukseen liittyen. Edellä mainittu asetus kumottiin organisaatiouudistuksen yhteydessä ja vankeinhoito-asiain neuvottelukunnan toiminta keskeytyi. Sen viimeinen toimikausi asetettiin aikanaan kestävänsä kolmen vuoden sijasta vain ajan 1.1. – 31.7.2001.

Toiminnan keskeyttämisen tarkoituksena ei ollut lopettaa sen tyyppistä työtä, jota neuvottelukunta on tehnyt. Vankeinhoitoasiain neuvottelukuntaa on pidetty tarpeellisena työskentelymuotona sekä oikeusministeriössä että eduskunnassa. Keskeyttämisen tarkoituksena oli selvittää, mikä on vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan tehtäväkenttä ja kokoonpano jatkossa ja jättää avoimeksi erilaiset mahdollisuudet työskentelyyn oikeusministeriön uudistuneessa organisaatorakenteessa.

Vankeinhoitoasiain neuvottelukunta asetettiin uudelleen 5.11.2001. Koska säännöksiä neuvottelukunnasta ei enää ole, ministeriön asettamispäätös tehtiin komiteoista annetun valtioneuvoston päätöksen (218/1988) nojalla. Neuvottelukunta toimii oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston alaisuudessa. Neuvottelukunnan tehtävät säilyivät aikaisemman säännöksen mukaisina. Neuvottelukunnan tehtävänä on antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita vankeinhoitoon liittyvistä tärkeistä kysymyksistä. Neuvottelukunnalla on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yhdeksän jäsentä.

Vankeinhoitoasiain neuvottelukunta on julkaissut kymmenen selvitystä tai raporttia 1980 ja 1990-lukujen aikana. Selvitykset ovat käsitelleet muun muassa vankeinhoitolaitoksen ja kriminaalihuolto-työn kehitystarpeita, huumeongelmaa vankiloissa, yhdyskuntapalvelua, tutkintavankeusajan ongelmia, lasten ja naisten asemaa vankilassa, vankeusrangaistuksen suorittamista vankilan ulkopuolella sekä pitkäaikaisvankien problematiikkaa.

Viime vuosina vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan työskentelyssä on keskitytty vankeinhoidossa, kriminaalihuollossa ja kriminaalipolitiikassa tapahtuneiden uudistusten ja käydyn keskustelun havainnoimiseen ja seuraamiseen. Neuvottelukunta on antanut joitakin julkilausumia ja kannanottoja. Esimerkiksi 26.2.2002 neuvottelukunta antoi kannanoton, jossa torjuttiin eduskunnassa esitetty lakialoite rikosoikeudellisen syyntakeisuusikärajan poistamisesta.

Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan toiminnassa ei ole luotu yhteyksiä paikallistason työskentelyyn, vaan toiminta on keskittynyt keskushallinnon havaitsemiin ongelmiin ja pulmakohtiin. Osittain tämä on saattanut johtua neuvottelukunnan kokoonpanosta. Neuvottelukunnan jäsenistö on koostunut etupäässä eri puolilla rikosoikeusjärjestelmää työskentelevistä henkilöistä ja valtaosa jäsenistä on siten edustanut omaa hallinnonalaansa.

Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan työskentelyssä on pidetty tärkeänä ylläpitää yhteyksiä parlamentaariseen päätöksentekoon. Tämä on tehty muun muassa valitsemalla jäsenistöön kansanedustajia. Tällä hetkellä tosin jäsenistössä ei ole yhtäkään istuvaa kansanedustajaa.

2.3 Hallinnonalojen välinen yhteistyö vankeinhoidon ja kriminaalihuollon alueella

Vankeinhoitolaitoksessa ja kriminaalihuoltolaitoksessa on nähty tarpeelliseksi pysyvien yhteistyömuotojen kehittäminen eri hallinnonalojen välille. Näistä pisimmät juuret ovat sosiaali- ja terveysministeriön kanssa tehdyllä yhteistyöllä. Yhteistyön tavoitteena on ollut tiivis tiedonvaihto molemmilla hallinnonaloilla tapahtuvista uudistuksista. Myös työvoimahallinnon kanssa on käyty säännöllisiä neuvotteluja vapautuvien vankien työllisyystilanteen parantamiseksi. Vankien kouluttautumisen suunnittelemisen tueksi on perustettu pysyväisluonteiset yhteydet opetushallintoon. Yhteistyö sisäasiainministeriön poliisiosaston kanssa on ollut tiivistä.

Tällä hetkellä nämä yhteistyömuodot toimivat enemmän tai vähemmän aktiivisesti. Osaltaan oikeusministeriön vuoden 2001 hallinnonuudistuksesta on aiheutunut se, että yhteistyömuotojen vakinaistaminen on jäänyt odottamaan tulevia ratkaisuja.

2.4 Yhteistyössä rikoksettomaan elämään -hanke

Yhteistyössä rikoksettomaan elämään -hankkeen (vv. 2002 – 2005) tavoitteena on luoda seudulliseen yhteistyöhön perustuvia toimintamalleja, joilla voidaan edistää seuraamuksiin tuomittujen yhteiskuntaan sijoittumista ja vähentää uusintarikollisuutta. Toiminta kohdistetaan erityisesti niihin lainrikkajiin, joiden voidaan olettaa olevan valmiita muutostyöskentelyyn. Työssä keskitytään erityisesti syrjäytymisvaarassa oleviin ja nuoriin. Palveluohjaukseen perustuvalla työskentelymallilla luodaan seutukuntakohtaiset, vaikuttavat työkäytännöt kohderyhmän elämänhallintaan, koulutukseen, kuntoutukseen, asumiseen, työhön ja toimeentuloon liittyviin kysymyksiin.

Kyse on tasavertaisesta kumppanuudesta, jossa seuraamusjärjestelmän, kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä yhteiskunnan muiden tukijärjestelmien ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden

tehostetulla yhteistyöllä etsitään nykyistä vaikuttavampia keinoja seuraamusjärjestelmän piiriin joutuneiden elämänhallinnan ja siten uusintarikollisuuden parantamiseen. Hanke koskee noin viittä seutukuntaa. Valtakunnallisessa ohjausryhmässä ovat edustettuina asian kannalta keskeiset ministeriöt ja muut toimijatahot.

2.5 Muita neuvottelukuntia, joiden tehtävät sivuavat kriminaalipoliittisia kysymyksiä

Sisäasiainministeriön yhteydessä toimii poliisiasiaiden neuvottelukunta yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä ja poliisihallinnon kehittämistä koskevien asioiden käsittelyä varten. Paikallispoliisin yhteydessä toimii poliisitoimen ja siihen liittyvien toimintojen yhteensovittamista varten poliisipiirin neuvottelukunta. Neuvottelukunnista on säädetty poliisin hallinnosta annetussa asetuksessa (359/1992; 13 §). Poliisiasiaiden neuvottelukunnassa on erittäin vahva parlamentaarinen edustus. Neuvottelukunnan jäsenistä miltei puolet on kansanedustajia. Viime vuosina poliisiasiaiden neuvottelukunta on esittänyt julkilausumia mm. huumevastaisen työn tehostamisen tärkeydestä, poliisin peruskoulutukseen otettavien määrän säilyttämisestä ennallaan sekä poliisin voimavarojen lisäämisestä ja vahvistamisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii tasa-arvoasiain neuvottelukunta (Tane). Neuvottelukunnan tehtävistä on säädetty asetuksessa (638/1986). Neuvottelukunnan tavoitteena on toimia naisten ja miesten välisen yhteiskunnallisen tasa-arvon edistämiseksi. Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata ja edistää naisten ja miesten tasa-arvon toteuttamista yhteiskunnassa. Se tekee aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja tasa-arvoon vaikuttavan lainsäädännön ja muiden toimenpiteiden kehittämiseksi. Lisäksi se huolehtii yhteistyön edistämisestä viranomaisten, työmarkkinajärjestöjen ja muiden yhteisöjen kesken. Tane edistää tasa-arvoa koskevaa tutkimustoimintaa ja tutkimustulosten hyödyntämistä ja seuraa alan kansainvälistä kehitystä.

Viime kesänä voimaan tullessa asetuksen muutoksessa (389/2001) tasa-arvoasiain neuvottelukuntaa kehitettiin parlamentaariseen suuntaan. Neuvottelukunnan nimittäminen ja työskentely on liitetty entistä kiinteämmin eduskunnan toimintaan. Neuvottelukunnan toimikausi on mitoitettu eduskunnan toimikautta vastaavaksi ja uutta neuvottelukuntaa asetettaessa otetaan huomioon eduskunnan voimasuhteet. Neuvoston kokoonpano koostuu ainoastaan kansanedustajista ja puolueaktiiviteista.

Tane voi perustaa jaostoja ja erilaisia työryhmiä. Nykyinen neuvottelukunta on perustanut miesjaoston, tutkimusjaoston sekä median ihmiskuva -jaoston. Tutkimusjaosto toimii neuvottelukunnan asiantuntijaelimenä nais- ja tasa-arvotutkimukseen sekä tutkimuspolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä. Miesjaosto selvittää keinoja herättää miesten kiinnostusta tasa-arvoon, kartoittaa heidän erityisongelmiaan tasa-arvon näkökulmasta sekä edistää miestutkimusta.

Neuvottelukunnalla on aiemmin ollut myös väkivaltajaosto, joka käsitteli naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja pyrki kehittämään keinoja, joilla väkivaltaa voidaan poistaa ja ehkäistä. Työtä jatkaa nykyään Stakesissa STM:n johdolla toimiva väkivaltaprojekti.

Päihde- ja raittiusasiain neuvottelukunta toimii sosiaali- ja terveysministeriön apuna suunniteltaessa ja kehitettäessä päihde- ja raittiuspolitiikkaa (asetus 1017/1991). Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata ja käsitellä päihde- ja raittiuspolitiikan yleiseen suunnitteluun ja kehittämiseen kuuluvia asioita. Neuvottelukunta voi laatia tai laadituttaa selvityksiä ja tiedotusaineistoja, käynnistää tutkimus- ja kehittämishankkeita, tehdä tarpeellisia aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja toimialaansa kuuluvista asioista. Viime vuosina päihde- ja raittiusasiain neuvottelukunta on muun muassa valmistellut suunnitelman kansallisen alkoholiohjelman toteuttamisesta. Se on ottanut kantaa esi-

merkiksi päihtyneiden käsittelystä annetun lain toimimattomuuteen ja huumetestien käyttöönottoon oppilaitoksissa ja työpaikoilla.

Liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunta on liikenneministeriön neuvoa-antava elin liikenneturvallisuusasioissa. Siitä on säädetty asetuksessa (842/1987) liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnasta. Asetuksen mukaan neuvottelukunnan tulee avustaa liikenneministeriötä valtakunnallista liikenneturvallisuuspolitiikkaa suunniteltaessa, kehitettäessä ja yhtenäistettäessä. Lisäksi sen tulee tehdä aloitteita liikenneturvallisuutta koskevissa asioissa sekä antaa lausuntoja sellaisista liikenneturvallisuutta koskevista asioista, joita on pidettävä laajakantoisina tai periaatteellisesti tärkeinä taikka joiden käsittely edellyttää eri viranomaisten yhteistoimintaa. Neuvottelukunta voi siten käsitellä esimerkiksi liikenneerikoksiin kysymyksiä.

3 Valtion keskushallinnon uudistamisprosessi

Komiteoiden ja toimikuntien käyttö on viime aikoina selvästi vähentynyt. Tilanne on oleellisesti muuttunut 1960- ja 1970-lukujen tilanteesta, jolloin komitealaitos oli valtioneuvoston ja ministeriöiden määräämisen valmistelun keskeisin instituutio. Nykyisessä hallintoajattelussa perinteistä komitealaitosta pidetään liian raskaana ja hitaana menettelynä. Lisäksi ministeriöiden lisääntynyt itsenäisyys päätöksenteossa ei ole sopinut yhteen sen ajatuksen kanssa, että ministeriöiden kannalta ulkopuoliset tahot voisivat vaikuttaa selvityselinten toimeksiantoihin ja kokoonpanoihin. (Temmes 2001.) Korporativismia – järjestöllisten ja eturyhmien intressien tunkeutumista päätöksentekoon -, mitä sivuelimet usein merkitsivät, on arvosteltu edustuksellisen demokratian ihanteelle vieraana. Nykyisin ministeriöt katsovat voivansa parhaiten vastata itse valmistelun organisoinnista.

Komiteoiden ja toimikuntien käytön vähentyessä on työryhmä- ja selvitysmieskäytäntö puolestaan yleistynyt ja kokemukset siitä ovat olleet pääosin myönteisiä. Ministeriöt ovat omaksuneet yhä lisääntyvässä määrin verkostomaisia työtapoja ja yhteistyömuotoja, joiden avulla haetaan muiden hallinnonalojen sekä hallinnon ulkopuolisten tahojen asiantuntemuksen tuomaa ajantasaisuutta ja monipuolisuutta. Lukumäärätietojen valossa komitealaitos onkin 1990-luvun lopulta alkaen määräämisen valmistelun osalta käytännössä kuollut (Temmes 2001, 9). Valmistelu on pirstoutunut työryhmiksi ja muutenkin aiempaa pienemmiksi valmistelun toimeksiannoiksi. Työryhmiin on voitu ottaa ministeriön ulkopuolisia jäseniä valmistelun laaja-alaisuuden turvaamiseksi. Uusia valmistelujärjestelyjä pidetään tehokkaampina ja joustavampina kuin perinteistä komiteavalmistelua.

Tapahtunut osin spontaani kehitys on seurausta jo 1970-luvulla alkaneesta hallinnon uudistuspolitiikasta, joka heijastelee yleistä tavoitetta debyrokratisoida hallinnon rakenteita ja ohjausjärjestelmiä. 1990-luvulla Suomi on siirtynyt aiempaa manageristisempaan ohjauskulttuuriin. Eräs tapahtuneeseen vaikuttanut seikka lienee hyvinvointivaltion uudistuspolitiikan hiipuminen 1980-luvun kuluessa ja tästä aiheutunut valmistelutehtävien muutos. Taloudellinen lama muutti olosuhteita 1990-luvun alussa ja EU-jäsenyyden vaikutukset ovat vasta vähitellen hahmottumassa. Samalla ministeriöiden asema valtionhallinnossa on huomattavasti itsenäistynyt ja voimistunut.

Pysyväisluonteiset neuvottelukunnat ja niitä vastaavat elimet, jotka on luotu erityisesti ylläpitämään yhteyksiä eri sidosryhmiin, ovat kuitenkin säilyttäneet asemansa. Tämä käy selvästi ilmi Markku Temmeksen (2001) selvityksestä määräämisen valmistelun kehittämistä. Raportti liittyy laajaan Keskushallinnon uudistamishankkeeseen. Selvityksen aineistona on käytetty mm. ministeriöiden edustajille tehtyjä haastatteluja. Haastattelujen mukaan, vaikka itse komitealaitosta pidetään vanhentuneena, neuvottelukuntien osalta komitealaitosta jopa toivottiin elvytettävän säännöksiä uudistamalla. Neuvottelukuntatyypinen poikkihallinnollinen yhteistyö nähdään siten edelleenkin toimi-

vaksi malliksi. Temmeksen (2001) selvityksessä kävi ilmi, että ministeriöt katsovat kuitenkin tärkeäksi, että elimiä asetettaessa ministeriöiden itsenäinen toimivalta tunnustetaan.

Temmeksen (mt.) mukaan eräs kummallisimpia suomalaisen julkisen keskustelun paradokseja on ollut sitkeä väärinkäsitys nähdä komitealaitoksen kaltainen ulkopuolisten asiantuntijoiden hyväksikäytön malli kalliina tuhlauksena. Tosiasiassa komitealaitos on ollut poikkeuksellisen halpa tapa hyödyntää maan parhaita asiantuntijoita lähes minimaalisilla korvauksilla. Nykyaikainen konsultti-toiminta ja muu asiantuntijatyö, jota voidaan hyvin verrata korkeatasoisiin komiteaselvityksiin, on kustannuksiltaan oleellisesti kalliimpaa. Temmeksen (mt.) mukaan suunniteltaessa valtioneuvoston ja ministeriöiden hankkeita, joissa tarvitaan korkeatasoista ulkopuolista asiantuntemusta, olisi edelleen pyrittävä hyödyntämään aiemmin käytössä ollutta mallia. Temmeksen mukaan saattaisi olla perusteltua erottaa säännösten osalta määräraikaista valmistelua palvelevat komiteat ja lähinnä verkostomaisia yhteyksiä palveleva ”neuvottelukuntainstituutio” toisistaan.

Hallinnon kehittämisessä on viime vuosina kiinnitetty huomiota asiakasnäkökulmaan sekä hallinnon prosessien ja palvelujen laatuun. Sektoripohjaiseen hallintorakenteeseen ei olla tyytyväisiä, hallinnon tulisi tapahtua enemmän horisontaalisesti. Ministeriöiden välisen yhteistyön tulisi olla selvästi nykyistä tiiviimpää ja asioiden käsittely tulisi tapahtua nykyistä enemmän kokonaisuutena. Ongelmien ratkaisemisessa tarvitaan usean ministeriön koordinoitua yhteispanosta. Sektoriongelma tulisi ratkaista myös valtion budjettia suunniteltaessa varaamalla määrärahoja akuutteihin hankkeisiin.

Valtion keskushallinnon uudistamistyön (Ministerityöryhmän kannanotto, ei päivätty) tavoitteena on ollut vastata seuraaviin keskeisiin haasteisiin:

- kansalaisten hallintoa kohtaan tunteman luottamuksen vahvistaminen ja heidän vaikutusmahdollisuuksiensa laajentaminen,
- laajojen kokonaisuuksien johtamisen hallinta,
- kansallisten menestystekijöiden hahmottaminen ja sitä vastaava toiminnan suunnittelu pitkällä aikavälillä,
- hallinnon tuloksellisuus,
- kansainvälistymisen vaatimusten hallinta,
- joustavuus ja muutoksen hallinta.

Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää hallinnolta joustavuutta organisoinnissa ja kykyä löytää uusia toimintatapoja. Ministerityöryhmän mukaan tarvitaan laaja-alaisuutta ja tehokasta toiminnan yhteensovittamista sekä kykyä vastata pitkän aikavälin haasteisiin.

4 Kriminaalipolitiikan alaan kuuluva neuvottelukuntatyypinen yhteistyö Pohjoismaissa

Alustavan kartoituksen perusteella Pohjoismaissa pysyväisluonteinen yhteistyö kriminaalipolitiikan alueella näyttäisi rajoittuvan rikosentorjuntaneuvostojen toimintaan. Eräissä maissa - mm. Tanskassa ja Islannissa - on asetettu pysyväisluonteisia neuvottelukuntia huume- tai päihdeasioiden käsittelyä varten. Rikollisuutta ja kriminaalipolitiikkaa voidaan sivuta myös muiden poikkihallinnollisten elinten työskentelyssä (esimerkiksi Tanskan Børneudvalg). Kriminaalihuollon alueella on asetettu neuvottelukuntia pohtimaan erityyppisiä kysymyksiä, kuten esimerkiksi koulutusjärjestelyjä (Kriminalomsorgens utdanningsråd Norjassa).

4.1 Rikoksentorjunta

Kaikissa Pohjoismaissa (paitsi Islannissa) on neuvottelukuntatyypiset organisaatiot rikoksentorjunnan alueella: Det Kriminalpræventive Råd Tanskassa; Brottsförebyggande Rådet Ruotsissa ja Det kriminalitetsforebyggande råd Norjassa.

Kaikissa pohjoismaissa työn painopiste on paikallisella tasolla. Huomioita kiinnitetään oikeudellisten alueitten ulkopuolella oleviin asioihin; sosiaaliseen ja tilannekohtaiseen rikoksentorjuntaan. Rikosoikeusjärjestelmän oletetaan pystyvän vaikuttamaan vain osittain rikollisuutta ehkäisevästi. Oleellista on ihmisten mukaan ottaminen ja sitouttaminen rikoksentorjuntaa edistävään työhön.

Tanskan rikoksentorjuntaneuvoston DKR:n (perustettu 1971) tärkein päättävä elin on ”Täysistunto – Plenarforsamling”. Nykyisin yli 40 organisaatiolla ja hallinnon yksiköllä on paikka täysistunnossa. Varsinainen käytännön työ tehdään viidessä pysyvässä valiokunnassa: teknisen rikoksentorjunnan valiokunnassa (lukitus yms. kysymykset), taktisessa neuvoo-antavassa valiokunnassa (neuvoo naapuriavusta yms. kysymyksissä), rikollisuuden ehkäisyn koulutuksen valiokunnassa (jakaa taitotietoa kouluille, kerhoille yms. instituutioille), SSP-valiokunnassa (sosiaalityön, koulun ja poliisin yhteistyö) sekä ympäristön suunnittelun valiokunnassa. Eri valiokuntien työtä ohjaa työvaliokunta, joka myös koordinoi koko rikoksentorjuntaneuvoston toimintaa täysistunnon antamien suuntaviivojen mukaisesti. DKR:n sihteeristö toimii yhteistyössä työvaliokunnan kanssa. Sihteeristössä työskentelee 31 henkilöä.

Ruotsin rikoksentorjuntaneuvosto BRÅ (perustettu 1974) työskenteli ensimmäisinä vuosinaan kriminaalipolitiikan alueen yhteistyöelimenä hallituksen eri instanssien välillä. Työsarka on vuosien kuluessa muuttunut. BRÅ ei enää ole neuvottelukuntatyypinen toimielin vaan itsenäinen keskusvirasto, jolla on 12 jäseninen johtokunta. Henkilöstöä on noin 60. BRÅ jakaantuu kahdeksaan eri yksikköön: paikallisen rikoksentorjunnan yksikköön, kriminaalipoliittisten uudistusten arviointiyksikköön, yksilöön kohdistuvien toimien yksikköön, rikollisuuskehitystä arvioivaan yksikköön, tilastointiyksikköön, metodi- ja kehitysyksikköön, informaatioyksikköön sekä hallintoyksikköön. Tällä hetkellä BRÅ ilmoittaa työskentelevänsä rikollisuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi yhteiskunnassa. Tämä tapahtuu keräämällä ja levittämällä tietoa rikollisuudesta, rikollisuuden ehkäisystä ja oikeuslaitoksen toiminnasta rikollisuuden alueella. BRÅ työskentelee Ruotsin hallituksen ja eduskunnan toimeksiantojen mukaisesti sekä omasta aloitteestaan ja yhteistyössä muitten viranomaisten ja organisaatioiden kanssa. Hallituksen linjausten mukaan BRÅ priorisoi toiminnassaan rikollisuutta ehkäisevää työtä, väkivaltarikollisuutta, huumausainerikollisuutta, talousrikollisuutta, rasistista rikollisuutta, naiseen kohdistuvaa rikollisuutta sekä arkipäivän rikollisuutta.

Norjaan rikoksentorjuntaneuvosto KRÅD perustettiin 1980. Neuvosto toimii oikeusministeriön yhteydessä. Neuvoston työ keskittyi varhaisessa vaiheessa talousrikollisuuden ehkäisyyn ja rikollisuuden varotoimien markkinointiin. Viime vuosina neuvosto on fokusoitunut lapsiin ja nuoriin. Neuvostossa toimii kolme pysyvää valiokuntaa, joiden puheenjohtajat ja yksi jäsen ovat myös rikoksentorjuntaneuvoston jäseniä. Vuosille 2000–2002 kirjattu toimintasuunnitelma keskittyy seuraaville alueille: lapset ja nuoret, paikallistason toiminta, talousrikollisuus ja tutkimus. Neuvoston käytännön toiminnasta vastaa viisihenkinen sihteeristö.

5 Oikeusministeriön kriminaalipoliittisen yhteistyön painoalueet

Kriminaalipolitiikka kattaa kaikki toimet rikollisuuden vastustamiseksi, rikollisuudesta aiheutuvien vahinkojen vähentämiseksi ja niiden oikeudenmukaiseksi jakamiseksi. Kriminaalipolitiikka voidaan

karkeasti jakaa rikosoikeuspolitiikkaan ja rikosentorjuntapolitiikkaan, joiden alat osin ovat päällekkäisiä. Rikosoikeuspolitiikassa määritellään rikokset ja niistä seuraavat rangaistukset sekä ne periaatteet, joita rikosoikeudellisen järjestelmään toteuttavien viranomaisten poliisista rangaistusten täytäntöönpanoon tulee noudattaa. Rikosoikeuspolitiikan keskeinen väline on rikoslainsäädäntö. Rikoslain kehittämisestä ja rikosoikeuden soveltamisesta vastaavat ensi sijassa oikeusministeriö sekä sen hallinnonalan viranomaiset ja laitokset (mm. syyttäjä-, tuomioistuin- ja täytäntöönpanoviranomaiset). Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten esitutkinta ovat sisäasiainministeriön alaisen poliisin tehtäviä.

Rikosentorjuntapolitiikassa rikollisuutta ehkäistään ensisijaisesti muilla kuin rikosoikeudellisilla toimilla. Näistä keskeisiä ovat toisaalta toimet, joilla vähennetään ihmisten alttiutta rikoksiin (sosiaalinen tai yksilön kehitykseen vaikuttava rikosentorjunta), ja toisaalta toimet, joilla vaikutetaan rikostilaisuuksiin (tilannetorjunta). Toisin kuin rikosoikeuspolitiikassa, josta vastaavia viranomaisia on vähän ja näiden keskinäinen tehtävänkoko on selkeä, rikosentorjuntapolitiikan toimijoita on lukuisia. Rikosentorjuntapolitiikkaan osallistuu useat ministeriöt, kunnat, yhteisöt, liike-elämä ja yksityiset kansalaiset. Toimet voivat kuulua useille eri politiikkalohkoille eikä valtion perinteisessä tehtäväjaossa ole välttämättä selvää, minkä ministeriön ensisijaisesti tulisi huolehtia siitä.

Kriminaalipolitiikassa yleismaailmallinen tendenssi on ollut siirtää painopistettä rikosoikeuspolitiikasta kohti rikosentorjuntapolitiikkaa. Samalla on paikallisella tasolla tehtävien rikollisuuteen vaikuttavien päätösten ja ratkaisujen merkitys kasvanut. Nämä alueet kuuluvat jo tällä hetkellä rikosentorjuntaneuvoston toimintakenttään.

Oikeusministeriöön perustettiin 1.8.2001 lähtien kriminaalipoliittinen osasto edistämään kriminaalipolitiikan yleistä suunnittelua. Osaston perustaminen tukeutui ajatukseen, että oikeusministeriölle kuuluu kriminaalipoliittinen yleisvastuu. Erääksi kriminaalipoliittisen osaston keskeiseksi tehtäväksi määriteltiin rikosentorjunta. Rikosoikeudellinen lainsäädäntö eli rikosoikeuspolitiikka säilyi pääasiallisesti lainvalmisteluosaston vastuulla. Oikeusministeriölle kuuluvista rikosoikeuspolitiikan tehtäväalueen asioista kriminaalipoliittiselle osastolle tulivat rikosseuraamisviraston ja syyttäjälaitoksen ohjaustehtävät sekä rangaistusten täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö.

Vankeusrangaistusten täytäntöönpanon perustavoitteena on vangin suoriutumismahdollisuuksien lisääminen sekä uusintarikollisuuden alentaminen (Kriminaalipolitiikasta...1999). Erityistä huomiota tullaan lähivuosina kiinnittämään vankeusrangaistuksen ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanon sisällön sekä rikoksettomaan elämään ohjaavan vapaudessa tapahtuvan kriminaalihoidotyön kehittämiseen. Tämä työ on mitä suurimmassa määrin poikkihallinnollista, sillä vankilasta vapautuvat ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavat tarvitsevat usein runsaasti kunnan järjestämiä sosiaalityön päihdehuollon sekä mielenterveyshuollon palveluja. Monet ovat työvoimaviranomaisten ja asumisen tukipalveluiden asiakkaita tai opiskelijoita eri oppilaitoksissa (Rikoksettomaan elämäntilanteeseen...2001).

Valtiollisten ja kunnallisten päätöksentekojärjestelmien ohella kriminaalipolitiikkaan osallistuvat myös lukuisat järjestöt, yksityinen sektori ja elinkeinoelämä. Erityisesti rikosentorjunnassa kysymys on yhteistyöstä: toimet toteutetaan paljolti muissa ministeriöissä, kunnissa ja yksityisellä sektorilla. Oikeusministeriöllä ei näihin, toisin kuin alaisiinsa rikosoikeudellista järjestelmää toteuttaviin viranomaisiin nähden, ole käskyvaltaa. Kysymys on paljolti siitä, että yhteistyötä edistetään kumppanuus-ajatuksen mukaisesti. Hyviä rikosentorjuntakäytäntöjä edistetään normi- ja taloudellisen ohjauksen sijasta informaatio-ohjauksella.

6 Ajankohtaisia ongelmia

Kriminaalipolitiikan alaan kuuluvat tehtävät ovat valtionhallinnossa hajaantuneet eri ministeriöiden hallinnonaloille. Kuten edellä on todettu, valtion keskushallinnon kehittämistä koskevien yleista-voitteiden mukaisesti ministeriöiden välisen yhteistyön tulisi olla selvästi nykyistä tiiviimpää ja asioiden käsittely tulisi tapahtua kokonaisuuksina eikä sektoreihin hajautettuina. Lainrikkokojen yhteiskuntaan sopeuttaminen on siinä määrin monitahoinen ja vaikeasti hallittava tehtävä, että se edellyttää useiden eri toimijoiden aktiivisuutta. Ongelmien ratkaisemisessa tarvitaan eri hallinnonalojen, kuntien ja järjestöjen koordinoitua yhteispanosta.

Rikollisuudessa tapahtuneet ja monet muut yhteiskunnalliset muutokset ovat johtaneet siihen, että rikollisuuteen ja kansalaisten turvallisuuteen liittyvät kysymykset koetaan entistä keskeisimmiksi. Tämän seurauksena lisääntyvät myös viranomaisen toimintaan kohdistuvat paineet ja odotukset. Nämä koskevat mm. rikosten ehkäisemistä, rikosoikeudellisen järjestelmän toimintaa ja vaikuttavuutta sekä rikoksen uhrin asemaa.

Nykyinen seuraamus- ja tukijärjestelmä vankeudesta vapautuville ja yhdyskuntaseuraamusten piirissä oleville ei ole olennaisesti kyennyt vähentämään toimenpiteiden kohteeksi joutuneen uusintarikollisuusriskiä. Vankien valmentamisessa vapautteen ja jälkihuollon järjestämisessä on törmätty vaikeuksiin prosessin hallinnassa. Vankilassa aloitettu työhön sopeuttaminen tai päihdekuntoutus ei ole johtanut jatkoon vapaudessa. Asunnon järjestäminen tai itsenäiseen asumiseen valmentaminen on alkanut vasta vapautumisen jälkeen. Usein on käynyt samoin työllistymisen, koulutuksen ja toimeentulon järjestämisen kanssa. Seuraamusjärjestelmässä, kuntien sosiaali- ja terveystoimessa, työvoimapaalveluissa sekä opetustoimessa voidaan saada paljon aikaiseksi yhteiskuntaan integroitumisen edellytysten vahvistamiseksi. Näiden yksittäisten toimien osuvuus, jatkuvuus ja koordinointi pitäisi turvata. Osittain näitä tavoitteita on jo pyritty edistämään seuraamusjärjestelmän ja yhteiskunnan tukijärjestelmien yhteensovittamista selvittäneessä projektissa (Rikoksettomiaan...2001.) ja tämän jälkeen perustetussa Yhteistyössä rikoksettomiaan elämään -hankkeessa.

7 Neuvottelukuntarakenne - vaihtoehtoisia ratkaisumalleja

Työryhmä on pohtinut erilaisia ratkaisumalleja kriminaalipoliittisen yhteistoiminnan tehostamiseksi oikeusministeriön hallinnon alueella.

Yhtenä vaihtoehtona on nykyisen vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan lakkauttaminen ja sen tehtävien liittäminen rikoksantorjuntaneuvoston piiriin siltä osin, kun ne koskevat uusintarikollisuuden vähentämiseen ja rikoksentehtäjäyhteiskuntaan integroimiseen liittyviä asioita. Pyrkimys uusintarikollisuuden vähentämiseen on tälläkin hetkellä yksi rikoksantorjuntaneuvoston tärkeistä tehtävistä. Eräs mahdollinen ratkaisu on perustaa rikoksantorjuntaneuvostoon jaos käsittelemään erityisesti uusintarikollisuuden vähentämiseen ja rikoksentehtäjäyhteiskuntaan integroimiseen liittyviä asioita. Rikoksantorjuntaneuvostosta annetun asetuksen (424/1999: 5 §) mukaan ”neuvosto voi asettaa työvaliokunnan ja päättää toimia jaostoissa, jos työjärjestyksessä määrätään näiden päätösvallassa ja kokoontumisesta”. Siten neuvosto ratkaisee jaoston tarpeellisuuden, kokoonpanon ja mandaatin. Jaoston kokoonpanon laajentaminen rikoksantorjuntaneuvoston ulkopuolisilla asiantuntijoilla tulisi tällöin todennäköiseksi.

Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan lakkauttamisen jälkeen vankeinhoidon ja kriminaalihuollon sisältöjen kehittämiseen liittyvien poikkialueellisten asioiden käsittelyä vahvistettaisiin tiivistämällä vankeinhoitolaitoksen ja kriminaalihuoltolaitoksen yhteistyötä eri hallinnonalojen kanssa.

Kyseeeseen tulisivat aikakin sosiaali- ja terveyshallinto, opetushallinto, työvoimahallinto ja poliisi-hallinto. Työryhmän näkemyksen mukaan työskentelytapa ei kuitenkaan tavoittaisi ja saattaisi keskusteluhytteen riittävän laajaa asiantuntijaverkostoa niin, että toimintoja voitaisiin aidosti kehittää ja käytännön ongelmia voittaa. Virkatyönä tehtävän eri hallinnonalojen välisen yhteistyön vahvistaminen ei siten olisi riittävä toimintamuoto.

Työryhmä ehdottaakin vankeinhoitoasian neuvottelukunnan nykyisen - lähinnä vankeinhoidon sisältöihin keskittyvän - tehtäväkentän laajentamista koskemaan muun muassa yhdyskuntaseuraamuksia. Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan tilalle perustettaisiin uusi ”*kriminaaliryön neuvottelukunta*”. Neuvottelukunta pyrki edistämään seuraamusjärjestelmän sisällä vankeinhoidon ja kriminaalihuollon työtä kiinnittämällä huomiota muun muassa eettisiin kysymyksiin - kuten vankien ihmisarvon mukaiseen käsittelyyn - rangaistuksia toimeenpantaessa. ”Kriminaaliryön neuvottelukunta” pyrki lisäksi lujittamaan rikosentekijän elämäntaitojen ja -hallinnan kehittämiseksi tehtävää työtä vankeusaikana ja sen jälkeen. Tämä tapahtuisi innovoimalla, tukemalla ja arvioimalla vankien ja yhdyskuntaseuraamuksiin tuomittujen päihdekuntoutuksen, koulutuksen, ammatillisten valmiuksien sekä sosiaalisten taitojen parantamiseksi suunniteltuja, tutkimuksen keinoin hyviksi todettuja hankkeita. Rikosseuraamusvirasto vastaisi siitä, että uudella neuvottelukunnalla on käytävissäan sihteerityövoimaa noin puolen henkilötyövuoden verran.

Rikosentorjuntaneuvoston työtä kehitettäisiin nykyisen toimintamallin puitteissa, jolloin uusintarikollisuuden ehkäisyyn ja rikosentekijöiden yhteiskuntaan integroimiseen liittyvät asiat kuuluisivat edelleen rikosentorjuntaneuvoston toimialaan. Tämä ratkaisu ei edellyttäisi muutoksia rikosentorjuntaneuvoston tehtäviin tai neuvostossa edustettuina oleviin tahoihin. Rikosentorjuntaneuvoston ja ”kriminaaliryön neuvottelukunnan” välistä yhteistyötä ja tietojen vaihtoa voitaisiin edistää sopimalla yhteisistä säännöllisistä kokoontumisista. Nämä kokoontumiset voisivat olla esimerkiksi yksittäisten asiakokonaisuuksien ympärille rakennettuja seminaareja tai yleisempiä infotilaisuuksia.

Oikeusministeriö nimittäisi ”kriminaaliryön neuvottelukunnan” enintään kolmivuotiskaudeksi. Nykyisten rikosentorjuntaneuvoston ja vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan toimikausi päättyy 14.5.2002.

Valtakunnallisten neuvottelukunta-asetelmien lisäksi työryhmä on pohtinut kriminaalipoliittisen yhteistyön paikallisia ulottuvuuksia. Kansallisen rikosentorjuntaohjelman toimeenpanon myötä rikosentorjuntaneuvoston työskentelyn painopiste on siirtynyt entistä voimakkaammin paikalliselle tasolle. Rikosentorjuntaohjelmassa korostettiin paikallistason toimia rikollisuuden ehkäisemiseksi ja kuntia kannustettiin omien rikosentorjuntaohjelmien laatimiseen. Paikallisten rikosentorjuntaohjelmien suunnittelutyön yhteydessä useille paikkakunnille on muodostunut yhteistyöverkostoja. Viranomaisten yhteistoiminnan organisoiminnan tarve on koskenut etupäässä poliisin ja eri hallintokuntien välistä yhteistyötä. Rikosentorjuntaneuvoston toimesta maahamme on rakenteilla paikallisten yhdyshenkilöiden verkosto (tällä hetkellä yhdyshenkilö on n. 180 kunnasta). Yhdyshenkilöiden eräs tehtävä on koordinoita ja ylläpitää paikallista yhteistyötä.

Paikallista yhteistyötä tulisi tehostaa myös vankeinhoidon ja kriminaalihuollon alueella. Yhteistyössä rikoksettomaan elämään - hankkeen (v. 2002 - 2005) tavoitteena on luoda seudulliseen yhteistyöhön perustuvia toimintamalleja, joilla voidaan edistää seuraamuksiin tuomittujen yhteiskuntaan sijoittumista ja vähentää uusintarikollisuutta. Uudella työmallilla luodaan seutukuntakohtaiset työkäytännöt kohderyhmän elämänhallintaan, koulutukseen, kuntoutukseen, asumiseen, työntekoon ja toimeentuloon liittyvissä kysymyksissä.

Eräänä ratkaisuna työryhmä pohti johtokunta-tyyppisen toimielimen perustamista rikosseuraamusvirastolle. Muiden seikkojen ohella tämä edistäisi paikallistasolla ilmenevien ongelmien ratkaisemista.

8 Neuvottelukuntatyössä käsiteltäviä asioita

Työryhmän ehdotuksen mukaan vankeinhoitoasioiden neuvottelukunta lakkautettaisiin ja sen tilalle perustettaisiin uusi ”kriminaaliryöön neuvottelukunta”. Uuden neuvottelukunnan tehtäviä, roolia ja toimintatapaa on tarpeen laajentaa siitä, missä puitteissa nykyisin toimii vankeinhoitoasiain neuvottelukunta. Työryhmän näkemyksen mukaan ”kriminaaliryöön neuvottelukunnan” näkökulman tulisi olla laaja ja innovatiivinen. Nykyistä, lähinnä vankeinhoitoon keskittyvää tehtäväkenttää laajennettaisiin koskemaan muun muassa yhdyskuntaseuraamuksia ja vankeuden jälkeen vapaudessa tehtävää työtä. Yhdyskuntaseuraamusten merkitys rangaistusjärjestelmässä on 1990-luvulla olennaisesti lisääntynyt ja niiden toimeenpano siirretty valtion viranomaistehtäväksi. Neuvottelukunnassa tulisi korostua muidenkin viranomaisten kuin oikeushallinnon työskentely ja erityisesti kolmannen sektorin roolin tulisi olla näkyvästi esillä. Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö on avain asemassa vapautuvien vankien yhteiskuntaan palaamisen helpottamisessa. Neuvottelukunnan tulisi etsiä uusia keinoja ja verkostoitumismalleja, joiden avulla voitaisiin toimia rikoksentehtävien, päihdeongelmien ja heidän perheittensä tukena. Myös vaihtoehtoisten rangaistusjärjestelmien kehittämistä tulisi pohtia.

Uusi toimielin toimisi asiantuntijana rangaistusten täytäntöönpanojärjestelmää ja kriminaalihuoltoa koskeissa kysymyksissä. Toimialaan kuuluisi muun muassa toimintaympäristön muutosten seuranta ja johtopäätösten tekeminen. Tähän sisältyisi toiminnan tehokkuuden, taloudellisuuden ja vaikuttavuuden seuranta. Rangaistusten täytäntöönpanon toteutusta ja kriminaalihuoltoa tulisi arvioida kriittisistäkin näkökulmista.

Työryhmän ehdotuksen mukaan rikoksantorjuntaneuvoston työtä kehitettäisiin nykyisen järjestelymallin puitteissa. Tällöin lienee luontevaa, että käsiteltävät asiakokonaisuudetkin pysyvät kutakuinkin samoina. Neuvoston työskentely on keskittynyt rikollisuuden ehkäisemiseen sen lukuisilla eri osa-alueilla.

9 Neuvottelukuntatyössä edustettuina olevat tahot

Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan työskentelyn pohjalta rakennettavan uuden ”kriminaaliryöön neuvottelukunnan” kokoonpanoa tulisi laajentaa nykyisestä. Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan tämänhetkisen kokoonpanon on arvoitu koostuneen ehkä liiaksi eri puolilla rikosoikeusjärjestelmää työskentelevistä henkilöistä, jolloin aidosti uusia näkökulmia vankeinhoitotyöhön ei ole saatu esiin. Esimerkiksi Suomen kansalaisjärjestökenttä on laaja, ja se on perinteisesti toiminut tiiviissä yhteistyössä hallinnon kanssa erilaisten toimikuntien ja työryhmien jäsenyyksien kautta. Järjestöjen kautta toimikunnan työhön saataisiin uudenlaista innovatiivisuutta.

Työryhmän näkemyksen mukaan neuvottelukunnassa tulee olla edustettuna ainakin oikeusministeriön, sisäasiainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja opetusministeriön hallinnonalat, kunnallishallinto, tutkimus (yliopistot, STAKES tms. tahot), järjestökenttä sekä uskonnolliset yhteisöt.

Työryhmässä on pohdittu parlamentaarisen edustuksen tarpeellisuutta neuvottelukuntajärjestelyissä. Sekä rikoksantorjuntaneuvoston että ”kriminaaliryöön neuvottelukunnan” yhteyttä eduskuntaan ja erityisesti sen lakivaliokuntaan pidettiin työryhmässä ensiarvoisen tärkeänä. Työryhmä katsoi kui-

tenkin, ettei yhteyksiä kansanedustuslaitokseen tarvitse välttämättä hoitaa varaamalla kansanedustajille erityistä edustusta yhteistyöelimissä. Yhteyksiä kansanedustuslaitokseen voitaisiin ylläpitää järjestämällä säännöllisiä seminaareja, kokouksia tai muita tapahtumia, joissa olisi rikosentorjuntaneuvoston sekä ”kriminaalityön neuvottelukunnan” jäsenten lisäksi läsnä kansanedustajia.

Kriminaalityön neuvottelukunnan työskentelyn mahdollistamiseksi sen toiminnan tueksi tulisi järjestää sihteerityövoimaa. Rikosseuraamusviraston tulisi huolehtia noin puolta henkilötyövuotta vastaavan sihteerityövoiman järjestämisestä neuvottelukunnan käyttöön.

10 Työskentelystä tiedottaminen

Valtionhallinnon tiedottamisen periaatteiden mukaan tiedottamisella edistetään hallinnon avoimuutta ja palvelemaan kansalaisten tiedontarpeita. Hallinnon viestintää ohjaa julkisuusperiaate: jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta. Periaatteiden mukaan tiedotettaessa tulee noudattaa tasapuolisuutta, objektiivisuutta ja asiallisuutta. (Informoi, neuvoo...2001.)

Rikosentorjuntaneuvoston ja vankeinhoitoasioiden neuvottelukunnan tiedottaminen on tehostunut viime vuosina. Rikosentorjuntaneuvosto hyväksyi 17.1.2001 oman viestintästrategian. Nykyisin viestintä on keskeinen osa neuvoston toimintaa ja sen suunnittelua. Strategian mukaan viestintä kytketään neuvoston kaikkien toimintaan alusta lähtien. Keskeisille hankkeille ja työryhmille tehdään viestintäsuunnitelmat ja määritellään viestintävastuut. Strategian mukaan viestintää harjoitetaan ”aktiivisesti, avoimesti, vuorovaikutteisesti, eri kohderyhmien tiedontarpeet tasapuolisesti huomioon ottaen ja viestintäkanavia tarkoituksenmukaisesti käyttäen”. Sisäisen viestinnän tavoitteena on, että neuvoston jäsenet sekä oikeusministeriön johto ja virkamiehet ovat tietoisia neuvoston toimintaan ja rikosentorjuntaan liittyvistä ajankohtaisista asioista. Ulkoisen viestinnän tavoitteena on, että yleisö ja rikosentorjunnan parissa toimivat tahot ovat tietoisia rikosentorjuntaneuvoston toiminnasta ja palveluista sekä rikosentorjunnan mahdollisuuksista, menetelmistä ja suositeltavista käytännöistä.

Nyt perustettavalle kriminaalityön neuvottelukunnalle lienee syytä valmistella oma viestintästrategia rikosentorjuntaneuvoston viestintästrategian mukaisesti.

Valtionhallinnon viestintä on perinteisesti painottunut tiedon välitykseen joukkoviestimille. Informaatiota tulvivassa yhteiskunnassa julkishallinnon joukkoviestimissä tarjoama informaatio ei aina ole yleisesti kiinnostavaa. Viime vuosien kehitys informaatioteknologian käytössä on merkinnyt tietoverkkojen käytön nopeaa kasvua valtionhallinnon viestinnässä. Verkkoviestinnän käyttö antaa aikaisempaa tehokkaamman mahdollisuuden tarjota kansalaisille informaatiota ilman joukkoviestimien välitystä. Internet parantaa tiedon saatavuutta ja tavoittaa väestön eri kohderyhmät entistä paremmin. Lisäksi viestintä on aiempaa vuorovaikutteisempaa. Neuvottelukuntatyössä tulisikin pyrkiä tehokkaasti hyödyntämään verkkoviestinnän tarjoamia mahdollisuuksia. Toisaalta verkkoviestinnän ylläpito ja kehittäminen vaatii ylimääräisiä henkilöstöresursseja, mikä tulee myös huomioida.

11 Yhteenveto

Työryhmän tehtävänä on ollut suunnitella oikeusministeriön kriminaalipoliittisen yhteistoiminnan tehostamista neuvottelukuntatyypin yhteistyön keinoin. Työryhmä on pohtinut minkälaisella neuvottelukuntarakenteella neuvottelukuntatyöstä saadaan mahdollisimman tuloksellista. Lisäksi

työryhmä on selvittänyt minkä tyyppisiä uusia asioita neuvottelukuntatyössä tulisi käsitellä, minkä tahojen tulisi olla edustettuna neuvottelukuntatyössä ja miten neuvottelukuntatyön tulokset voitaisiin saattaa nykyistä laajempaan tietoisuuteen.

Työryhmän näkemyksen mukaan vankeinhoitoasian neuvottelukunnan nykyistä, lähinnä vankeinhoitoon keskittyvää tehtäväkenttää tulisi laajentaa koskemaan muun muassa yhdyskuntaseuraamuksia. Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan tilalle perustettaisiin uusi ”*kriminaalityön neuvottelukunta*”. Uuden kriminaalityön neuvottelukunnan ja rikosentorjuntaneuvoston välistä yhteistyötä ja tietojen vaihtoa edistettäisiin sopimalla yhteisistä säännöllisistä kokoontumisista. Nämä kokoontumiset voisivat olla esimerkiksi yksittäisten asiakokonaisuuksien ympärille rakennettuja seminaareja tai yleisempiä info-tilaisuuksia. Nyt perustettava kriminaalityön neuvottelukunta valmistelisi oman viestintästrategian esimerkiksi rikosentorjuntaneuvoston antaman mallin mukaisesti.

Oikeusministeriö nimittäisi kriminaalityön neuvottelukunnan enintään kolmivuotiskaudeksi. Nykyisten rikosentorjuntaneuvoston ja vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan toimikausi päättyy 14.5.2002.

Rikosentorjuntaneuvoston työtä kehitettäisiin nykyisen toimintamallin puitteissa. Uusintarikollisuuden ehkäisy ja rikosentekijöiden yhteiskuntaan integroiminen kuuluisivat rikosentorjuntaneuvoston toimialaan. Rikosentorjuntaneuvoston tehtäväkentän ja toiminnan kokonaisvaltaiseen uudelleentarkasteluun ei työryhmälle asetetun aikataulun puitteissa ollut mahdollisuuksia.

Kirjallisuus

Crime Prevention in the Nordic Context - the Nordic Model. Brottsförebyggande Rådet. Sverige.

Informoi, neuvoo, keskustele ja osallistuu. Valtionhallinnon viestintä 2000-luvulla. Työryhmän muistio. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 2001/5.

Kriminaalipolitiikasta ja rikoslainsäädännöstä. Muistio 9.4.1999. Oikeusministeriö.

Ministerityöryhmän kannanotto keskushallinnon uudistamiseksi. Ei päivämäärää.

Mäenpää Olli: Hallinto-oikeus. 3. laitos. Werner-Söderström lakitieto Oy. Helsinki 2000.

Rikosentorjuntaneuvoston viestintästrategia 2001-2002 (hyväksytty 17.1.2001).

Rikoksettomaan elämänhallintaan. Seuraamusjärjestelmän ja yhteiskunnan tukijärjestelmien yhteensovittamista selvittäneen toimikunnan mietintö. Komiteamietintö 2001:2. Oikeusministeriö.

Temmes Markku: Määräaikaisen valmistelun kehittäminen. Valtiovarainministeriö. Hallinnon kehittämisosasto. Tutkimukset ja selvitykset 6/2001.

